

2023/2028(INI)

20.9.2023

OPINIA

Komisji Spraw Konstytucyjnych

dla Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej w
latach 2022 i 2023
(2023/2028(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: François Alfonsi

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Spraw Konstytucyjnych zwraca się do Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione w negocjacjach w sprawie przystąpienia UE do europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC), zgodnie z wymogami Traktatu z Lizbony, oraz niedawne wstępne porozumienie w sprawie projektów zmienionych instrumentów akcesyjnych; apeluje, aby jak najszybciej sfinalizować to przystąpienie, tak by skonsolidować i uspołnić ochronę praw człowieka w Europie przez zobowiązanie wszystkich instytucji europejskich do przestrzegania EKPC oraz umożliwienie jednostkom wnoszenia spraw przeciwko Unii bezpośrednio do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; ponadto wzywa UE, aby przystąpiła do Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych i Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych;
2. apeluje o zakończenie procesu przystępowania UE i jej państw członkowskich do konwencji przyjętych przez Radę Europy, takich jak Europejska konwencja o zapobieganiu torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, konwencja z Lanzarote, Prawnokarna konwencja o korupcji i Cywilnoprawna konwencja o korupcji, a także Europejska karta społeczna i konwencja stambulska; wzywa organy UE i państw członkowskich, aby wspierały kompleksową i konstruktywną współpracę z Radą Europy w celu zwiększenia swojej odpowiedzialności za zagwarantowanie ochrony praw podstawowych;
3. zaznacza, że konwencja stambulska ma istotne znaczenie dla ochrony podstawowych praw kobiet przez zwalczanie przemocy, w tym przemocy domowej, oraz wzywa sześć państw członkowskich, które jeszcze jej nie ratyfikowały, aby niezwłocznie to uczyniły;
4. wzywa do wzmocnienia kluczowej roli Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), w tym przez rozszerzenie jej zadań i uprawnień w celu dalszego promowania i ochrony praw podstawowych w całej UE;
5. zwraca uwagę na rolę państw członkowskich na wszystkich szczeblach – w szczególności na szczeblu parlamentów krajowych i regionalnych, administracji krajowych i lokalnych oraz organów ścigania – w zapewnianiu pełnego stosowania Karty praw podstawowych („Karty”) przy wdrażaniu prawa UE; przypomina, że należy przyznać FRA zdolności i zasoby wystarczające do realizacji zadań powierzonych jej zgodnie z jej odnowionym mandatem;
6. zachęca Komisję i państwa członkowskie do dalszego informowania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i do zaangażowania ich we wdrażanie Karty; przypomina, że zgodnie ze sprawozdaniem FRA z 2022 r. w sprawie praw podstawowych nadal istnieje możliwość poprawy sytuacji w zakresie ochrony i propagowania praw podstawowych na szczeblu lokalnym; przypomina, że trzeba zagwarantować właściwe uwzględnianie praw i zasad zapisanych w Karcie na każdym etapie procesu legislacyjnego UE oraz monitorować wdrażanie wszystkich praw

zapisanych w Karcie na wszystkich szczeblach sprawowania rządów; podkreśla, że UE musi również traktować priorytetowo edukację i uświadamianie obywateli na temat przysługujących im praw podstawowych oraz zapewnić im odpowiednie informacje i uprawnienia do korzystania z tych praw.

7. zwraca uwagę na sprawozdanie Rady Europy z 6 października 2022 r. pt. „Freedom of political speech: an imperative for democracy” [Wolność wypowiedzi politycznych: imperatyw demokracji]; zaznacza, że wolności wypowiedzi w UE nie mogą ograniczać interesy, ramy konstytucyjne czy decyzje polityczne któregoś z państw członkowskich; podkreśla znaczenie pluralizmu mediów i wolności wypowiedzi; podkreśla, że należy zapewnić bezstronność i rzeczywistą niezależność krajowych organów regulacyjnych od rządów; zdecydowanie potępia nieuzasadnioną i nieproporcjonalną ingerencję tych władz w wolność wypowiedzi dziennikarskiej i decyzje redakcyjne w niektórych państwach członkowskich; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący europejskiego aktu o wolności mediów i wzywa do jego szybkiego zatwierdzenia;
8. przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Rady Europy z czerwca 2022 r. pt. „Oprogramowanie szpiegujące Pegasus i jego wpływ na prawa człowieka”; wyraża głębokie zaniepokojenie zawartym w sprawozdaniu stwierdzeniem, że oprogramowanie szpiegujące Pegasus ma lub może mieć szkodliwy wpływ na prawa człowieka i podstawowe wolności, w tym na prawo do godności, wolność zgromadzeń, wolność religii, a nawet integralność fizyczną i psychiczną jednostki; wzywa państwa członkowskie do natychmiastowego zaprzestania stosowania oprogramowania szpiegującego Pegasus;
9. przyjmuje do wiadomości opinie, sprawozdania i badania Komisji Weneckiej; domaga się, by zastosowano się do nich i podjęto odpowiednie działania następcze;
10. przyjmuje do wiadomości sprawozdania OBWE/ODIHR w sprawie obserwacji wyborów w uczestniczących państwach członkowskich UE;
11. ubolewa, że wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z UE poważnie wpłynęło na prawa podstawowe i status pobytu obywateli UE i Zjednoczonego Królestwa; zaznacza, że Protokół w sprawie Irlandii Północnej jest warunkiem wstępnym dobrych relacji między UE a Zjednoczonym Królestwem; wzywa rząd Zjednoczonego Królestwa i wszystkie państwa członkowskie, aby zagwarantowały pełną ochronę praw obywateli zarówno UE, jak i Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z umową o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE, umową o handlu i współpracy między Zjednoczonym Królestwem a UE oraz ramami windsorskimi, a także zgodnie z porozumieniem wielkopiątkowym;
12. uważa, że wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie stawia UE w nowej sytuacji, a mianowicie potencjalnego rozszerzenia przez przystąpienie Ukrainy, Mołdawii, Gruzji i państw Bałkanów Zachodnich, w oparciu przede wszystkim o kryteria kopenhaskie, w szczególności stabilność instytucji gwarantujących demokrację, praworządność, prawa człowieka oraz poszanowanie i ochronę mniejszości;
13. wzywa państwa członkowskie do humanitarnego i solidarnego traktowania wszystkich osób szukających schronienia przed rosyjską wojną napastniczą, zgodnie z obowiązującymi przepisami i umowami międzynarodowymi; w związku z tym apeluje

o pełne stosowanie art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), szczególnie w odniesieniu do poszanowania praw człowieka, w tym w trwających negocjacjach w sprawie nowego paktu o migracji i azylu;

14. wyraża zadowolenie z przyjęcia przez Komisję europejskiego mechanizmu praworządności, a w konsekwencji coroczną publikację sprawozdania na temat praworządności od 2020 r.; zdecydowanie potępia poważne naruszenia zasad praworządności w niektórych państwach członkowskich ze szkodą dla podstawowych praw i wolności; wyraża głębokie zaniepokojenie w szczególności decyzjami, które podważają nadrzędność prawa UE, i wzywa Komisję, aby wykorzystując wszystkie dostępne narzędzia, zajęła bardzo zdecydowane stanowisko wobec utrzymujących się w niektórych państwach członkowskich ataków na praworządność lub którekolwiek z wartości zapisanych w art. 2 TUE z zadowoleniem przyjmuje sporządzone przez Komisję sprawozdanie na temat praworządności za rok 2023, a w szczególności zestaw konkretnych zaleceń dla państw członkowskich dotyczących krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości, ram antykorupcyjnych, wolności i pluralizmu mediów oraz kwestii instytucjonalnych związanych z mechanizmami kontroli i równowagi; ponownie wyraża poparcie dla pełnego wdrożenia rozporządzenia dotyczącego warunkowości w zakresie praworządności i apeluje o porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie nowego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych; zaznacza, że przy kolejnej zmianie Traktatów należy zreformować i wzmocnić art. 7 TUE, aby zapewnić jego stosowanie i skuteczność;
15. sugeruje, że poszanowanie praworządności nie powinno być jedynie warunkiem wstępnym przystąpienia nowych państw członkowskich, lecz wiążącym i egzekwawalnym obowiązkiem wszystkich państw członkowskich, monitorowanym przez cały okres ich członkostwa w UE¹;
16. apeluje, by w następstwie sprawozdania Komisji na temat praworządności organizowano doroczne konferencje na temat praworządności z udziałem delegacji ze wszystkich państw członkowskich oraz losowo wybranych obywateli pochodzących z różnych środowisk, parlamentarzystów, władz lokalnych, partnerów społecznych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, na podstawie propozycji Konferencji w sprawie przyszłości Europy;
17. ubolewa nad niedawnymi skandalami, które nadszarpięły wizerunek UE, takimi jak „afery katarska” i inwigilacja państwowa – m.in. posłów do PE – przy użyciu oprogramowania Pegasus; wzywa do wnikliwego zajęcia się wszystkimi reperkusjami tych skandali w celu pełnego przywrócenia reputacji i wiarygodności Parlamentu, tak by zachować zaufanie obywateli do instytucji europejskich;
18. z zadowoleniem przyjmuje zatem przyjęcie zmian do Regulaminu Parlamentu Europejskiego w celu wzmocnienia jego integralności, niezależności i rozliczalności;
19. z zadowoleniem przyjmuje prace komisji śledczej powołanej w Parlamencie Europejskim (PEGA) w celu zbadania istniejących przepisów krajowych regulujących inwigilację oraz ustalenia, czy oprogramowanie szpiegujące było wykorzystywane do

---

¹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w ramach instytucjonalnych UE. Dz.U. C 449 z 23.12.2020, s. 28.

celów politycznych, na przykład przeciwko dziennikarzom, politykom lub prawnikom; podkreśla, że bezprawne stosowanie oprogramowania szpiegującego przez rządy krajowe podważa europejską demokrację i procesy decyzyjne; apeluje o większą przejrzystość w państwach członkowskich w odniesieniu do przepisów regulujących inwigilację, aby zapobiec nowym skandalom związanym z masową inwigilacją;

20. jest zbulwersowany i wyraża poważne zaniepokojenie ustaleniami zawartymi w sprawozdaniu Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych w sprawie działań operacyjnych Fronteksu w Grecji oraz rażącym lekceważeniem życia migrantów przez tę agencję i aktywnym łamaniem przez nią praw człowieka;
21. domaga się proaktywnej polityki dostępu do dokumentów, uczciwości i przejrzystości ze strony instytucji UE, aby zapewnić obywatelom możliwość skutecznego korzystania z prawa do kontrolowania pracy i działalności instytucji UE;
22. podkreśla, zgodnie z art. 19 TUE, art. 67 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 47 Karty, że niezależne sądownictwo jest podstawą praworządności i prawa do skutecznej ochrony prawnej; zaleca porzucenie aktualnego podejścia, które zakłada poruszanie kwestii dotyczących praworządności w poszczególnych krajach w sposób doraźny, oraz wzywa do opracowania kryteriów i ocen kontekstowych, które ułatwiłyby państwom członkowskim rozpoznawanie i rozwiązywanie wszelkich ewentualnych problemów w zakresie praworządności w sposób regularny i porównawczy;
23. podkreśla, że praworządność jest nierozzerwalnie związana z poszanowaniem demokracji i praw podstawowych, a zatem te trzy zasady muszą być wspólnie monitorowane.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ OPINIODAWCZĄ

Data przyjęcia	20.9.2023
Wynik głosowania końcowego	+: 21 -: 3 0: 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Włodzimierz Cimoszewicz, Ana Collado Jiménez, Gwendoline Delbos-Corfield, Salvatore De Meo, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Zdzisław Krasnodębski, Jaak Madison, Victor Negrescu, Max Orville, Paulo Rangel, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	François Alfonsi, Vladimír Bilčík, Mercedes Bresso, Pascal Durand, Alin Mituța
Zastępcy (art. 209 ust. 7) obecni podczas głosowania końcowego	Sara Skyttedal

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

21	+
PPE	Vladimír Bilčík, Ana Collado Jiménez, Salvatore De Meo, Paulo Rangel, Sara Skyttedal, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Charles Goerens, Sandro Gozi, Alin Mituța, Max Orville
S&D	Mercedes Bresso, Włodzimierz Cimoszewicz, Pascal Durand, Victor Negrescu, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	François Alfonsi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund

3	-
ECR	Zdzisław Krasnodębski, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Jaak Madison

0	0

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się